

AARHUS UNIVERSITET, BARTHOLINS ALLÉ, DK-8000 ÅRHUS C

DET JURIDISKE
STUDIENÆVN

STUDIEORDNING
for
DEN JURIDISKE BACHELORUDDANNELSE
og
DEN JURIDISKE KANDIDATUDDANNELSE
ved
AARHUS UNIVERSITET

September 2003

I henhold til Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne har Fakultetsrådet under Det samfundsvidenskabelige Fakultet godkendt denne studieordning for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse ved Aarhus Universitet.

Ph.d.-uddannelsen findes i særskilt studieordning.

Studieordningen er på de sidste sider suppleret med bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne (samt de dispensationer fra bekendtgørelsen, som Undervisningsministeriet har godkendt ved skrivelse af 15. maj 1997) og bekendtgørelse nr. 1021 af 20. november 2000 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet samt ændringer til denne bekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 537 af 28. juni 2002). Endvidere udgiver studienævnet hvert semester en undervisningsplan med bl.a. angivelse af pensum for bacheloruddannelsen samt en kursusplan for kandidatuddannelsen.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
Bacheloruddannelsen (1.-3. år).....	3
Kandidatuddannelsen (4.-5. år)	4
Årsværksbrøker for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse *)	5
Bacheloruddannelsens 1. år.....	6
Introduktion	6
Dele af formueret.....	6
Dele af Offentlig Ret (Statsforfatningsret)	7
Familie- og arveret.....	7
Ret og samfund	8
Generelt om indstilling og genindstilling til eksaminerne på bacheloruddannelsens 1. år	10
Bacheloruddannelsens 2. og 3. år.....	12
Formueret med international privatret, selskabsret og civil tvangsfuldbyrdelse	12
Folkeret og EU-ret og forvaltningsret med dele af civilproces	14
Folkeret og EU-ret.....	14
Forvaltningsret med Dele af civilproces	15
Strafferet og straffeprocess.....	16
Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi	18
Obligatorisk opgave.....	20
Overgang fra bachelor- til kandidatuddannelsen	22
Kandidatuddannelsen	23
1. Generelt.....	23
2. Studieprogrammer	23
3. Skriftlige afhandlinger	24
4. De valgfrie kursusfag	26
5. Tilmeldings- og prioriteringsregler.....	26
6. De obligatoriske kursusfag.....	28
Eksamenskarakterer på kandidatuddannelsen	30
4+4 ordningen for ph.d.-studerende	31
Meritoverførsler	32
HA-jur.	32
Meritoverførsler på Åben Uddannelse	32
Meritoverførsler generelt	33
Generelt om eksaminer	34
Tilmelding til eksamen	34
Afmelding af eksamen	34

Deltagelse i eksamen	35
Eksamenskarakterer.....	35
Sygeeksamen.....	35
Omprøver	36
Hjælpemidler	36
Studieegnethedsprøven efter 1. år af bacheloruddannelsen.....	36
Eksamenskrav	36
Stave- og formuleringsevne ved skriftlige eksaminer og skriftlige arbejder	37
Brug af tre eksamensforsøg.....	37
Bindende meddelelsesmidler	37
Generelt om dispensationer.....	38
Ikrafttræden	39

Bilag:

- Bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura ved universiteterne (samt de dispensationer fra bekendtgørelsen, som Undervisningsministeriet har godkendt ved skrivelse af 15. maj 1997)
- Bekendtgørelse nr. 1021 af 20. november 2000 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet
- Bekendtgørelse nr. 537 af 28. juni 2002 om ændring af bekendtgørelse om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet

Bacheloruddannelsen (1.-3. år)			
3. år.	Kreditor- og omsætningsbeskyttelse Dele af civilproces Fordringers ophør International privatret Selskabsret Personskifte i skyldforhold (overdragelse af fordringer) Tinglysning og regulering af fast ejendom	Forvaltningsret	
2. år.	Transportret Misligholdelseslære Produktansvar Civil tvangs- Fuldbyrdelse Obligatorisk opgave*	Forvaltningsret Folke- og EU-ret	Strafferet og straffeprocess Retshistorie, alm. retslære og retssociologi
1. år.	Køberet Aftaleret Erstatningsret Familie- og arveret	Statsforfatningsret	Ret og samfund

*)Obligatorisk opgave kan skrives over ét af de emner, som er fremlagt af afdelingerne.

Kandidatuddannelsen (4.-5. år)		
*)		
Obligatorisk afhandling		Valgfri
Valgfri	Valgfri	Valgfri
Valgfri	Valgfri	Valgfri
Skatteret	Civilproces	Valgfri
*) Adgangskravet til kandidatuddannelsen er en juridisk bachelorgrad bestået med karakteren 6,0 uden oprunding.		

Årsværksbrøker for den juridiske bachelor- og kandidatuddannelse *)

	Karaktervægt ***	Årsværksbrøk	ECTS credits
1.år			
Dele af formueret	1,50	0,333	20
Statsforfatningsret	1,50	0,333	20
Familie- og arveret	1,00	0,222	15
Ret og samfund	0,50	0,112	5
Σ	4,50	1,000	60
2.år			
Strafferet og straffeprocess	2,00	0,320	20
Retshistorie mv.	1,50	0,240	15
Obligatorisk opgave	1,00	0,160	10
Folke- og EU-ret	1,00	0,160	10
Σ	5,50	0,880	55
3.år			
Forvaltningsret, mdt.	1,00	0,160	10
Forvaltningsret, skr.	1,50	0,240	15
Formueret 1	2,25	0,360	20
Formueret 2	2,25	0,360	20
Σ	7,00	1,120	65
Kandidatuddannelsen**			
Skatteret I	1,00	0,167	10
Civilproces	1,00	0,167	10
Valgfri fag, 1 enhed	1,00	0,167	10
Valgfri fag, 2 enheder	2,00	0,333	20
Obligatorisk afhandling, 2 enheder	2,00	0,333	20
Valgfri afhandling, 3 enheder	3,00	0,500	30

*) Beregningen for 2. og 3. år er baseret på den forudsætning, at forvaltningsret og formueret påbegyndes på 2. år, men afsluttes på 3. år.

**) Studenterbelastningen er 6 studieenheder pr. år

***) Jf. bekendtgørelsens § 19.

Bacheloruddannelsens 1. år

Introduktion

Fagene på bacheloruddannelsens 1. år er

- Dele af formueret
- Dele af offentlig ret (statsforfatningsret)
- Familie- og arveret
- Ret og samfund

Dele af formueret

Fagbeskrivelse: Der undervises i formueret på samtlige bacheloruddannelsens tre år, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1 og stk. 2, nr. 1.

Formueretsgennemgangen omfatter de privatretlige retsregler, der regulerer pligter og rettigheder over formuegoder, det vil sige over ting eller rettigheder af økonomisk værdi. Blandt disse rettigheder spiller fordringsretten en fremtrædende rolle. En fordringsret kan bestemmes som den ret, en person har til at få et beløb hos en anden eller få leveret varer eller andre ydelser fra en anden.

På bacheloruddannelsens første år koncentrerer undervisningen om de vigtigste måder, på hvilke fordringsrettigheder kan stiftes, idet undervisningen her omfatter aftaleret, køberet og erstatningsret. Aftaleretsundervisningen omfatter en gennemgang af reglerne om aftalers indgåelse, herunder aftalers indgåelse gennem stedfortræder, regler om aftalers ugyldighed, herunder om umyndighed, samt aftalefortolkning m.m.

Undervisningen i erstatningsret omfatter reglerne om erstatning uden for kontraktforhold. Undervisningen i køberet omfatter reglerne for den vigtigste aftaletype, køb.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i aftaleret, køberet og erstatningsret strækker sig over 145 timer fordelt på efterårssemester og forårssemester. Der er herudover afsat ca. 16 timer til gennemgang af øvelsesopgaver.

Undervisningen i aftaleret, køberet og erstatningsret gennemføres som en kombination af holdundervisning og forelæsninger.

Der stilles en række skriftlige øvelsesopgaver i tilknytning til undervisningen i alle fag.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Eksamen i formueret efter 1. år afholdes i form af en skriftlig eksamen med en varighed på 6 timer, hvor der stilles tre essayopgaver. Disse opgaver er bygget op, således at eksaminandens evne til at anvende de regler, der er gennemgået på 1. år, på konkrete retsforhold afprøves. Det er tilladt at medbringe

alle hjælpemidler til eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon.

Eksamen finder sted i maj/juni med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere ordinær vintereksamen.

For at bestå skal man - ligesom i henholdsvis statsforfatningsret og familie- og arveret - opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1,5 studieenhed.

Dele af Offentlig Ret (Statsforfatningsret)

Det offentligretlige fag på bacheloruddannelsens 1. år er *statsforfatningsret*, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 2.

Fagbeskrivelse: Statsforfatningsretten omhandler reglerne om de øverste statsorganer, dvs. navnlig reglerne om regeringen, Folketinget og domstolenes forfatningsretlige stilling. Grundlovens regler danner et naturligt udgangspunkt for behandlingen af dansk statsforfatningsret. Der er langvarig tradition for at behandle reglerne om de øverste statsmyndigheder dels ud fra en organisatorisk synsvinkel, dels ud fra en funktionel synsvinkel. Gennemgangen af de forfatningsretlige funktioner omfatter de øverste statsorganers beføjelser og de begrænsninger heri, som følger af grundloven. I tilslutning hertil behandles frihedsrettighederne.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i statsforfatningsret omfatter 105 undervisningstimer, der fordeles nogenlunde ligeligt på efterårssemester og forårssemester. Undervisningen gennemføres som en kombination af forelæsninger og holdundervisning.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: De studerende skal til eksamen dokumentere, at de har et indgående kendskab til de emner, der behandles i statsforfatningsretten. Det forventes, at de studerende har kendskab til de vigtigste statsretlige domme og andet statsretligt kildemateriale.

Eksamen består i en mundtlig eksamen uden forberedelsestid. Eksamen afholdes i juni, med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere en ordinær vintereksamen i faget. For at bestå skal man ligesom i henholdsvis dele af formueret og familie- og arveret opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1,5 studieenhed.

Familie- og arveret

Der undervises i familie- og arveret på bacheloruddannelsens 1. år, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 3.

Fagbeskrivelse: Familieretten omfatter retsforholdet mellem forældre og børn, reglerne om ægteskabs indgåelse, opløsning og retsvirkninger samt retsforholdet mellem ugifte samboende.

Arveretten, der traditionelt defineres som reglerne for overgangen af en afdød persons ejendele til dennes arvinger og kreditorer, begrænses i bacheloruddannelsen til væsentligst at omfatte arveadkomsten, dvs. den legale arveret og testamentsretten, mens arvefaldet (dødsboskifteretten) kun behandles i oversigtsform.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i familie- og arveret omfatter ca. 105 undervisningstimer, fordelt på både efterårs- og forårssemester. Der er herudover afsat ca. 10 timer til gennemgang af øvelsesopgaver.

Undervisningen i familie- og arveret gennemføres som en kombination af forelæsninger og holdundervisning.

Der stilles en række skriftlige øvelsesopgaver i tilknytning til undervisningen i begge fag.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Eksamen i familie- og arveret afholdes i form af en skriftlig eksamen med en varighed på 4 timer, hvor der stilles to eller tre essayopgaver. Disse opgaver er bygget op, således at eksaminandens evne til at anvende de regler, der er gennemgået på 1. år, afprøves på konkrete retsforhold. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon.

Eksamen afholdes i maj/juni med mulighed for omprøve i august. Der afholdes endvidere ordinær vintereksamen.

For at bestå skal man - ligesom i henholdsvis statsforfatningsret og dele af formueret - opnå karakteren 6. Den opnåede karakter indgår i det samlede eksamensresultat med vægten 1 studieenhed.

Ret og samfund

Fagbeskrivelse: Juridiske fag som f.eks. formueret og statsforfatningsret tager deres udgangspunkt i de retsregler, som findes på området. Formålet er hovedsagelig at angive juridiske problemløsninger. Hverken retsregler eller juridiske problemløsninger befinder sig imidlertid i et tomrum. De er et udtryk for og virker tilbage på samfundets økonomiske, sociale, politiske og ideologiske forhold. Netop dette samspil beskæftiger man sig med i faget ret og samfund. Det ville derfor være mere præcist at betegne faget som "retten i samfundet".

Målsætningen søges realiseret dels ved en generelt anlagt idéhistorisk undervisning, dels ved en undervisning inden for udvalgte retsområder, som er egnet til at belyse rettens betydning i samfundet.

Senere i jurastudiet videreføres undervisningen bl.a. i fag som retssociologi, retshistorie og retslære.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i faget ret og samfund strækker sig over jurastudiets første to semestre og omfatter 60 undervisnings-timer.

Undervisningen gennemføres som en kombination af forelæsninger, holdtimer og - i forbindelse med den alternative eksamen - individuel vejledning.

Pensumbeskrivelse: Den generelt anlagte idéhistoriske undervisning sker på grundlag af en eller flere fremstillinger, der supplerer hinanden. Undervisningen i de udvalgte retsområder foregår i form af analyser af tekster. For at fastholde sammenhængen inden for det enkelte retsområde og forbindelsen til såvel idéhistorien som de dogmatiske, juridiske fag, læses en historisk/teoretisk introduktion til hvert af de udvalgte retsområder.

Den generelle idéhistoriske fremstilling og de historisk/teoretiske introduktioner er pensum. Tekstudvalg, statistik og lignende materiale er ikke pensum.

Se endvidere den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Den almindelige eksamen i ret og samfund afholdes i form af en skriftlig eksamen med en varighed på 4 timer. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon. Eksamen afholdes så vidt muligt i begyndelsen af april med mulighed for omprøve i august. Ugen før eksamen er undervisningsfri. Ud over spørgsmål inden for pensum kan en eller flere gennemgåede eller ikke-gennemgåede tekster kræves analyseret. Sådanne tekster vil i givet fald indgå som en del af opgavesættet.

I stedet for den almindelige eksamen kan en begrænset del af de studerende indstille sig til en alternativ eksamen i faget. Denne eksamen består af to dele: (1) en skriftlig hjemmeopgave, som kan udarbejdes individuelt eller af en gruppe på højst tre studerende. Emnet godkendes af en eksaminationsberettiget lærer. Vejledningen gives normalt af holdlæreren. Hjemmeopgaven må maksimalt udgøre 10 normalsider (A4 sider à 2.400 anslag), hvis den indleveres af én studerende eller henholdsvis 15 og 20 sider, hvis den indleveres af 2 eller 3 studerende. Den enkelte studerendes bidrag til opgaven skal kunne identificeres, jf. bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994, § 17, stk. 3. (2) en mundtlig eksamination, som tager udgangspunkt i den indleverede opgave og inddrager pensum i øvrigt. - Hvis kapacitetsproblemer gør det umuligt at imødekomme samtlige studerende, som ønsker at indstille sig til den alternative eksamen, vil pladserne blive fordelt ved lodtrækning. - Den alternative eksamen kan kun aflægges ved den ordinære sommereksamen. Hvis man har tilmeldt sig den alternative prøve i faget ret og samfund, kan man **ikke** ændre sin tilmelding til almindelig skriftlig eksamen. Det er muligt at indstille sig til omprøven i august, hvis man har været tilmeldt sommereksamen, men ikke efter den alternative ordning.

Der gives én karakter i ret og samfund. Ved udregningen af det endelige eksamensgennemsnit vægtes karakteren med 0,5 studieenhed. Ret og samfund kan tages om særskilt, men skal være bestået med karakteren 03, før man kan indstille sig til eksaminer på bacheloruddannelsens 2. og 3. år.

Ved den alternative eksamen fremkommer karakteren ved et samlet skøn over den skriftlige og den mundtlige præstation.

Den alternative opgave kan kun bruges og bedømmes ved én eksamen og kan ikke senere danne baggrund for reeksamination.

Generelt om indstilling og genindstilling til eksaminerne på bacheloruddannelsens 1. år

Efter bekendtgørelse nr. 1021 af 20. november 2000 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet § 14 og 16 skal der aflægges eksamen efter 1. år af bacheloruddannelsen. Denne eksamen er en studieegnethedsprøve.

Eksamen på 1. år af bacheloruddannelsen skal aflægges samlet efter 2. semester, jf. bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 om uddannelser i jura på universiteterne § 15, stk. 2 og 3. Den studerende skal selv tilmelde sig denne obligatoriske eksamen, og afmelding kan kun ske efter dispensation fra studienævnet. **Konsekvensen af en manglende tilmelding efter 2. semester – eller afmelding uden dispensation - vil være, at den studerende udskrives fra universitetet, jf. eksamensbekendtgørelsens § 14.**

Studerende, der har opnået karakteren 00, 03 eller 5 i et eller flere af fagene, kan genindstille sig til eksamen i dette eller disse fag ved omprøven i august eller ved senere ordinær eksamen, dog senest ved udgangen af 4. semester, dvs. senest ved omprøven i august. En studerende kan højst indstille sig til den samme eksamen 3 gange. Den studerende skal altid selv tilmelde sig disse eksaminer.

Deltagelse i omprøven i august **forudsætter**, at den studerende har været tilmeldt den forudgående sommereksamen.

Bacheloruddannelsens 1. år og studieegnethedsprøven er bestået med karakteren 6 i dele af formueret, dele af offentlig ret (statsforfatningsret) og familie- og arveret, samt karakteren 03 i ret og samfund.

Udeblivelse fra en eksamen medfører, at der er brugt ét eksamensforsøg i det pågældende fag.

Såfremt der foreligger særlige omstændigheder, kan der søges om **dispensation fra beståelseskravet til studieegnethedsprøven**. Studienævnet kræver som udgangspunkt følgende tre betingelser opfyldt for at bevilge dispensation fra studieegnethedsprøven:

- Karaktererne i de beståede fag på 1. år af bacheloruddannelsen skal samlet give mindst 24.
- Karaktererne i de to beståede dogmatiske fag skal samlet give mindst 16.
- Ingen af karaktererne i de to beståede dogmatiske fag må være under

karaktern 7.

1. år af bacheloruddannelsen skal være bestået, før man kan indstille sig til eksaminerne på 2. og 3. år.

(For studerende med en HA.-jur. eksamen gælder særlige regler om indstilling til eksamen mv., se afsnittet om [meritoverførsler](#) side 32.)

Bacheloruddannelsens 2. og 3. år

Fagene på bacheloruddannelsens 2. og 3. år er

- Formueret med international privatret, selskabsret og civil tvangsfuldbyrdelse, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1
- Offentlig ret, Folke- og EU-ret og dele af civilproces, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2
- Strafferet og straffeprocess, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3
- Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3
- En obligatorisk opgave efter 4. semester, jf. særlig godkendelse fra Undervisningsministeriet.

Der gives introduktionsforelæsninger i formueret og i offentlig ret ved begyndelsen af 2. år.

Formueret med international privatret, selskabsret og civil tvangsfuldbyrdelse

Fagbeskrivelse: I faget formueret behandles de regler, som regulerer borgernes indbyrdes økonomiske aktiviteter. På bacheloruddannelsens 1. år omfatter formueretsundervisningen fagene aftaleret, køberet og erstatningsret. På 2. og 3. år får de studerende - ved en gennemgang af de formueretlige retsinstitutter - en indføring i samtlige øvrige, centrale formueretlige problemstillinger (såvel obligationsretlige som tingsretlige), idet et mindre antal emner dog er overladt til selvstudium.

Undervisningen indledes på 2. år med introduktionsforelæsninger, der skal give et overblik over sammenhængen i de formueretlige delemner. Heri indgår også grundtræk af reglerne om civil tvangsfuldbyrdelse.

På 2. år gennemgås herefter en række eksempler på enkelte og enkeltstående kontraktforhold (f.eks. transportaftaler) samt reglerne om misligholdelse og produktansvar.

På 3. år, 5. semester er hovedvægten lagt på en gennemgang af reglerne om kreditor- og omsætningsbeskyttelse samt konkurs. Desuden inddrages dele af civilproces i undervisningen. På 3. år, 6. semester omfatter formueretsundervisningen kreditsikringsreglerne, gensidigt bebyrdende kontrakters stilling i konkurs, fordringers ophør, international privatret, selskabsret, personskifte i skyldforhold (overdragelse af fordringer), tinglysning og regulering af fast ejendom. Endvidere gennemgås i dette semester to tværgående formueretlige fag, nemlig panteretten og solidariske skyldforhold.

Undervisningsform og omfang: Der undervises i formueret på samtlige

semestre:

- 2. års 3. semester: 50 timer (heraf 28 holdtimer)
- 2. års 4. semester: 40 timer
- 3. års 5. semester: 46 timer
- 3. års 6. semester: 160 timer

Undervisningen udbydes hovedsagelig som forelæsninger, idet misligholdelseslæren dog er fordelt mellem holdundervisning og forelæsninger.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan. Eksaminerne i formueret jf. nedenfor, omfatter foruden det formueretlige pensum fra 2. og 3. år også pensum i aftaleret, køberet og erstatningsret fra 1. år, dog således at der ikke kan stilles selvstændige opgaver i faget erstatningsret.

Eksamen: Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen i faget. Studerende, som har deltaget i sommereksamen i fagene Formueret 1 og Formueret 2, og opnået karaktererne 00, 03 eller 5, kan efterfølgende indstille sig til omprøven i august. Denne ændring er en forsøgsordning som gælder til og med sommereksamen 2005. Under denne forsøgsordning vil sygeeksamen efter vintereksamen blive afholdt ved den kommende ordinære sommereksamen.

Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til den skriftlige eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon

Eksaminerne, der har fælles pensum, og hvortil indstilling første gang skal finde sted samlet, er følgende:

To formueretlige eksaminer hver med en varighed på 6 timer. Der kan stilles én eller flere opgaver til hver eksamen. Stilles der flere opgaver ved en eksamen, angives det ud for hver opgave, med hvilken vægt, besvarelsen af vedkommende opgave vil indgå i bedømmelsen. Karaktervægten er ved hver eksamen 2 1/4 studieenhed.

- a. Ved den første eksamen i formueret (FR1) stilles som udgangspunkt fortrinsvis strukturerede opgaver.
- b. Ved den anden eksamen i formueret (FR2) stilles som udgangspunkt fortrinsvis ustrukturerede opgaver.

Der er ingen anden binding på de opgaver, der stilles.

Ved begge eksaminer gælder:

- a. at faget "aftaleret og køberet" kan inddrages fuldt ud i opgaverne.
- b. at fagene "familieret" og "arveret" ikke kan inddrages i opgaverne.
- c. at faget "erstatningsret" kan inddrages i opgaverne, men at der ikke kan stilles opgaver, som udelukkende eller overvejende vedrører "erstatningsret".

- d. at fag/stof, som efter læseplanen er "hovedtrækslæsning", eller som efter læseplanen ikke kan gennemgås undervisningsmæssigt ("selvlæsningsstof"), kan inddrages i opgaverne, men at der ikke kan stilles nogen opgave, som udelukkende eller overvejende vedrører sådanne fag/sådant stof.

Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til eksamen i formueret 1 og formueret 2, dog ikke tændt mobiltelefon.

For at bestå eksaminerne i fagene skal der mindst opnås karakteren 03 ved hver eksamen.

Se afsnittet "[Generelt om eksaminer](#)" om til- og afmeldingsforhold i forbindelse med eksamen i fagene formueret 1 og formueret 2.

Folkeret og EU-ret og forvaltningsret med dele af civilproces

De offentligretlige fag på bacheloruddannelsens 2. og 3. år består af forvaltningsret og folke- og EU-ret. Undervisningen i forvaltningsret udbydes over tre semestre (3. - 5. semester). Undervisningen i folke- og EU-ret er placeret på 4. semester.

Folkeret og EU-ret

Fagbeskrivelse: Faget *folkeret* indtager en særstilling i forhold til de øvrige juridiske fagområder. Folkeretten gælder for staterne på det internationale plan og dermed også for den danske stat, men er ikke umiddelbart bestanddel af det danske retssystem. I folkeretten behandles de forskellige kategorier af folkeretlige regler, derunder navnlig reglerne om, hvorledes traktater indgås og retsvirkningerne heraf. Endvidere omtales de retlige problemer, som knytter sig til forholdet mellem folkeret og nationalret. Endelig behandles den indbyrdes afgrænsning af staternes kompetence.

EU-retten er et internationalt retssystem, men adskiller sig fra den traditionelle folkeret ved, at en del af de EU-retlige regler gælder umiddelbart i medlemsstaterne. EU-retten henvender sig således ikke blot til medlemsstaterne, men skaber også i et vist omfang direkte pligter og rettigheder for medlemsstaternes borgere.

Den obligatoriske del af EU-retten omfatter dette særegne retssystems grundtræk. EU-institutionernes opbygning og funktioner gennemgås. De forskellige kategorier af EU-retlige regler omtales, og det angives, hvilke EU-retlige regler, der er umiddelbart anvendelige. Endvidere behandles forholdet mellem EU-ret og national ret, og kompetencefordelingen mellem EU-domstolen og de danske domstole omtales. Endelig gennemgås reglerne om det indre marked.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen i folke- og EU-ret placeret på 4. semester. Der udbydes 42 forelæsnings timer i faget.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes ordinær mundtlig eksamen uden forberedelsestid sommer og vinter. Studerende, som har deltaget i sommereksamen og opnået karaktererne 00, 03 eller 5, kan efterfølgende indstille sig til omprøven i august. Dette er en forsøgsordning, som gælder til og med sommeren 2004.

Karaktervægt: 1 studieenhed.

Første eksamensforsøg i folke- og EU-ret skal aflægges senest samtidig med indstilling til de sidste eksaminer på 3. år. For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03.

Forvaltningsret med Dele af civilproces

Fagbeskrivelse: Forvaltningsretten omfatter en del af de retsregler, der gælder for de offentlige myndigheder i deres indbyrdes forhold og over for borgerne. Forvaltningsrettens område svarer til området for de offentlige forvaltningsmyndigheds virksomhed. De forvaltningsretlige regler angår den statslige og den kommunale administration. Grundlovens § 3, der fastslår magtfordelingsprincippet, tillægger kongen den udøvende magt. På grund af kongens stilling vil dette sige, at ministrene efter grundloven er indehavere af forvaltningsmyndighed. Af grundlovens § 82 fremgår, at de kommunale myndigheder i et vist omfang skal forvalte de kommunale anliggender uafhængigt af statsadministrationen.

Forvaltningsretten må nødvendigvis omfatte en gennemgang af den organisatoriske opbygning af såvel den statslige som den kommunale forvaltning. Det overvældende antal af eksisterende forvaltningsmyndigheder gør det dog påkrævet, at en fremstilling begrænses til de mest typiske forvaltningsmyndigheder.

Forvaltningsmyndighedernes virksomhed består i at føre lovgivningsmagtens intentioner ud i livet. Fra et juridisk synspunkt er det navnlig forvaltningsmyndighedernes retlige direktiver med virkning over for borgerne, der har interesse.

For forvaltningsmyndighederne gælder det såkaldte legalitetsprincip, hvilket vil sige, at myndighedernes afgørelser skal have hjemmel i loven. Hvad der nærmere ligger i dette hjemmelskrav, diskuteres og belyses med eksempler fra domstolenes og ombudsmandens praksis.

Reglerne om den fremgangsmåde, forvaltningsmyndighederne skal følge, når de forbereder sager med henblik på at træffe retligt bindende afgørelser i forhold til borgerne, gennemgås og belyses med eksempler fra praksis.

Til sikring af forvaltningsafgørelses lovlighed og rigtighed gælder forskellige kontrolmuligheder.

For det første kan den borger, som en forvaltningsafgørelse retter sig til, normalt indbringe afgørelsen for højere forvaltningsmyndighed. Dette følger af reglerne om den administrative rekurs.

For det andet kan borgeren i henhold til grundlovens § 63 anlægge sag ved domstolene imod den forvaltningsmyndighed, som har truffet afgørelsen. Reglerne om domstolskontrol med forvaltningen indtager en central placering i forvaltningsretten, idet domstolene har mulighed for at erklære forvaltningsafgørelsen ugyldig. Domstolene har således i almindelighed det sidste ord i spørgsmål om forvaltningsmyndighedernes pligter og beføjelser. I forbindelse med domstolskontrollen gennemgås de grundlæggende civilprocessuelle principper.

Som en tredje kontrolmulighed kan nævnes ombudsmandsinstitutionen. Gennem sin kontrol med og kritik af forvaltningen kan ombudsmanden påvirke forvaltningen, selv om han ikke på samme måde som domstolene kan træffe bindende afgørelser.

Undervisningsform og omfang:

- 2. år, 3. semester: 41 timer (heraf 39 holdtimer og 2 introduktionsforelæsninger)
- 2. år, 4. semester: 62 timer (heraf 36 holdtimer)
- 3. år, 5. semester: 47 timer (heraf 33 holdtimer)

På 2. år, 4. semester og på 3. år, 5. semester omfatter holdundervisningen en række centrale emner, der gennemgås dels som en generel udbygning direkte i forlængelse af lærebøgernes fremstilling, dels som en specialiseret udbygning, hvor almindelige forvaltningsretlige principper belyses ved hjælp af eksempler m.v. fra specielle forvaltningsområder eller med udgangspunkt i en systematik, der går på tværs af lærebøgerne.

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan. Eksaminerne i forvaltningsret kan omfatte pensum i statsforfatningsret (1. år), dog således at der ikke kan stilles selvstændige spørgsmål eller opgaver heri.

Eksamen: Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen. For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03 i hver eksamen.

Eksaminerne, der har fælles pensum, og hvortil indstilling skal finde sted samlet første gang, er følgende:

- a. En mundtlig eksamen med forberedelsestid, men uden andre hjælpemidler end ukommenterede love. Karaktervægt: 1 studieenhed.
- b. En skriftlig eksamen med en varighed på 6 timer, hvor der stilles tre almindelige opgaver. Karaktervægt: 1,5 studieenhed. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til den skriftlige eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon.

Se afsnittet "[Generelt om eksaminer](#)" om til- og afmeldingsforhold i forbindelse med mundtlig og skriftlig eksamen i faget forvaltningsret.

Strafferet og straffeprocess

Fagbeskrivelse: Strafferetten og strafferetsplejen er offentligretlige fag og har som sådanne forbindelse med andre offentligretlige fag, først og fremmest forvalt-

ningsretten. Strafferetten og strafferetsplejen er indholdsmæssigt karakteriserede ved at dreje sig om de formelle og materielle krav, der af retsordenen stilles som betingelse for efterforskning, tiltalerejsning, domfældelse og straffuldbyrdelse i forbindelse med strafbare handlinger.

Fagene skal give viden om de grundlæggende betingelser for strafansvar, konsekvenserne af strafansvar og hovedtræk af strafferetsplejen. Den studerende skal med rimelig sikkerhed kunne vurdere, om et konkret beskrevet forhold falder ind under en given straffebestemmelse i straffeloven eller særlovgivningen (ved fortolkning eller analogi), og om de generelle objektive og subjektive betingelser for strafansvar i øvrigt er opfyldt. Den studerende skal kende principperne for sanktionsfastsættelse og de væsentligste regler om en straffesags gang fra politiets efterforskning over tiltalerejsning og domstolsbehandling til domfældelse og afsoning.

Studiet af fagene er koncentreret omkring borgerlig straffelov, almindelig del, udvalgte bestemmelser i speciel del og udvalgte dele af retsplejeloven. Koncentrationen omkring borgerlig straffelov skyldes tre forhold: For det første gælder det på strafferettens område, at strafansvar i almindelighed kun kan pålægges med hjemmel i lov (det strafferetlige legalitetsprincip), jf. lovens § 1. Subsidiære retskilder, analogi, sædvane, retspraksis m.v. spiller således ikke i strafferetten samme rolle som på andre retsområder, f.eks. forvaltnings- og erstatningsretten. For det andet er lovreguleringen af de almindelige strafbarhedsbetingelser og reglerne om de strafferetlige reaktioner samlet i straffelovens almindelige del (kap. 1-11). Ved anvendelsen af alle andre love, der hjemler et strafansvar, må man således kombinere straffelovens regler med reglerne i vedkommende særlov, når det skal afgøres, om en person eller en kollektiv enhed har pådraget sig et strafferetligt ansvar. For det tredje fastsætter straffelovens specielle del (kap. 12-29), hvilke handlinger der traditionelt har været anset for de alvorligste i strafferetlig henseende. Visse forbrydelsestyper, f.eks. dokumentfalsk, vold, drab og berigelsesforbrydelser, gennemgås selvstændigt, men også andre bestemmelser både fra straffeloven og særlovgivningen vil blive inddraget som udgangspunkter for behandling af de generelle strafbarhedsbetingelser.

De formelle regler om en straffesags gang gennem retsinstanserne findes i retsplejeloven og er for nogles vedkommende (f.eks. kap. 18) fælles for borgerlige sager og straffesager.

Strafferet og strafferetspleje som dogmatiske discipliner kan ikke ses isoleret fra de livs- og samfundsforhold, som betinger den retlige regulering. Det er nødvendigt at forstå reglernes økonomiske, sociale, politiske og ideologiske baggrund. Især i forbindelse med sanktionsfastsættelsen er grænsen mellem dogmatik og retspolitik (kriminalpolitik) flydende. Her kræves der i høj grad kendskab til de forhold og personer, som er genstand for regulering, og forståelse af at netop de strafferetlige reaktioner hører til samfundets mest indgribende (f.eks. fængsel på livstid).

Som en integreret del af undervisningen vil der derfor blive henvist til relevante kriminologiske og kriminalpolitiske aspekter af fagene.

Undervisningsform og omfang:

2. år, 3. semester: 68 timer (forelæsninger)
2. år, 4. semester: 65 timer (heraf 50 holdtimer).

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes ordinær sommereksamen i faget på 2. år, 4. semester med mulighed for omprøve i august. Eksamen har en varighed på 5 timer, hvorunder der stilles to almindelige opgaver. Karaktervægt: 2 studieenheder. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler til den skriftlige eksamen, dog ikke tændt mobiltelefon.

For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03. Første eksamensforsøg i faget skal aflægges senest samtidig med indstilling til de sidste eksaminer på 3. år.

Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi

Fagbeskrivelse: I *retshistorien* udforskes og beskrives fortidens retsinstitutter og retsregler: Hvorledes var de udformet, hvorfor blev de således, hvilken betydning har de haft for eftertiden? Retshistorien adskiller sig fra de fleste øvrige juridiske discipliner derved, at den er en del af såvel juraen som historien. Mens man i de juridiske discipliner normalt søger at klarlægge, hvorledes et givet forhold er retligt reguleret netop nu, og hvorledes det på dette grundlag må bedømmes, beskæftiger man sig i retshistorien med, hvorledes retsreglerne var på et givet tidspunkt i fortiden, og hvorledes forholdet da blev bedømt. Denne undersøgelse kræver anvendelse af særlige - overvejende historiske - metoder. Resultatet af denne forskning bliver dog ikke blot spredte øjeblikbilleder, men et indblik i rettens forskellige funktioner under skiftende politiske, økonomiske, sociale, religiøse og øvrige kulturelle forhold og samtidig et indblik i rettens betydning for et samfunds hele tilstand og udvikling.

De fleste juridiske lærebøger indeholder historiske afsnit eller dog bemærkninger om baggrunden for de retsregler, der beskrives. Fælles for dem er det dog, at de tager udgangspunkt i det bestående og betragter den tidligere retstilstand som en baggrund eller en optakt til det nuværende system, der dermed fremtræder som et - til dels endeligt og endegyldigt - resultat af en "udvikling". Kun ved beskæftigelse med retsreglerne i et større historisk perspektiv, herunder ved sammenligning med andre systemer, røbes strukturen i et givet retssystem og dermed skellet imellem på den ene side anvendelsen af retten som redskab til opnåelse af bestemte formål og til dækning af øjeblikkeligt opståede behov og på den anden side rettens langvarige afhængighed af det kulturelle stade.

I pensum behandles den europæiske retsudvikling fra oldtiden til nutiden, forbindelsen til Orientens ældre kulturer, samt berettigelsen af at operere med "europæisk ret" som et fællesbegreb, kort sagt romerrettens og kirkerettens præg på de lokale og nationale retssystemer. I et særskilt kompendium behandles nordisk og især dansk retshistorie med særlig vægt dels på skriftens betydning for retsudviklingen, dels på samspillet med europæisk retshistorie i øvrigt.

Nogle kildetekster, som er udvalgt med henblik på at være et forklarende supplement til pensum, udleveres i timerne.

Eksistensen af et retssystem giver anledning til flere forskellige former for juridiske discipliner om dette retssystem og de regler, som forefindes. *Almindelig retslære* eller retsfilosofi er en betegnelse for en disciplin, som beskæftiger sig med en undersøgelse af retlige grundproblemer med udgangspunkt i spørgsmålet "Hvad er ret?". Almindelig retslære er ikke en juridisk disciplin i samme forstand som disciplinerne formueret, familieret, statsforfatningsret eller andre dogmatiske juridiske discipliner. En typisk dogmatisk disciplin som f.eks. statsforfatningsret består af en fremstilling og redegørelse for grundloven, der dels fastsætter og bestemmer de øverste statsorganers sammensætning og virksomhed, dels indeholder kriterier for, hvilke regler der skal betragtes som retsregler. Almindelig retslære beskæftiger sig også med spørgsmålet, hvad der er afgørende for, om en regel skal betragtes som en retsregel, og hvad der er afgørende for, at der foreligger et retssystem, men emnekredsen og metoden er her en anden.

Den almindelige retslæres emneområde kan ikke bestemmes og afgrænses på samme måde som i de dogmatiske discipliner, der beror på gældende retsregler. Hvilke emner, der skal behandles, bliver det da ikke så enkelt at angive. Et forsøg på at afgrænse faget er at sige, at man beskæftiger sig med de svar, der gives på spørgsmålet "Hvad er ret?", og på hvilken måde de besvares. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at når man stilles over for et spørgsmål, så må man vide, hvilken slags beviser det vil være meningsfyldt at tage i betragtning for at kunne afgøre, om et givet svar er relevant eller irrelevant, og om det er sandt eller falskt. Inden for de dogmatiske discipliner stilles der retlige spørgsmål, der kræver retlige svar inden for det gældende retssystem. Inden for den almindelige retslære forsøger man ikke at give svar på, hvorledes det praktiske retstilfælde skal løses, men opgaven er snarere at analysere begreber og drøfte, hvorledes det retlige område afgrænses i forhold til det ikke-retlige område, og hvorledes man inden for det retlige område bestemmer forholdet mellem, hvad der er retmæssigt, og hvad der er uretmæssigt. Kendskab til de spørgsmål og svar, der behandles, og deres mulige løsning ved hjælp af bærekraftige argumenter kan give en nyttig baggrund for behandlingen af og arbejdet med emner inden for de dogmatiske fag.

Indføringen i faget er lagt op således, at centrale problemkredse inden for den almindelige retslære behandles, således at der herved gives et indtryk af fagets stilling internationalt som nordisk og af de metoder, der anvendes ved besvarelsen, og af forbindelsen til andre juridiske discipliner.

De problemkredse, som behandles, er:

1. Hvad er ret? Hvad vil det sige, at en regel er en retsregel? Hvorledes skal retsregler afgrænses over for moralregler og andre beslægtede fænomener? Hvad forstås ved "retskilde"?
2. Retstænkningens problematik. Hvorledes kan det afgøres, om en juridisk løsning er rigtig eller forkert? Hvilken rolle spiller logikken for retlige afgørelser?

3. Retsvidenskaben og dens forhold til andre videnskaber. Findes der en særlig retlig metode, og hvorledes afviger denne metode fra metoder, der anvendes i andre videnskaber?

Retssociologi er et forholdsvis nyt fag. Det hænger sammen med, at det er knyttet til et andet ikke-juridisk fag: sociologien, der først opstod som en selvstændig disciplin i slutningen af forrige århundrede. Hvor retshistorie og almindelig retslære har været anerkendt som en vigtig del af retsvidenskaben gennem århundreder, dér har retssociologien først fået denne placering inden for de seneste årtier.

Retssociologien beskæftiger sig med studiet af retten ud fra samfundsvidenskabelige synsvinkler og er, som navnet antyder, især knyttet til faget sociologi. Man søger at finde frem til de samfundsmæssige årsager til givne retsregler og retlige institutioner, og man søger at beskrive virkningerne ude i samfundet af den retlige regulering og de retlige institutioner. Man beskæftiger sig altså ikke alene med studiet af retsregler, men i høj grad også med studiet af domstole og forvaltning og lovgivningsorganer, der her opfattes som institutioner af afgørende betydning for dels produktionen af nye regler og dels virkningerne af de eksisterende retsregler. Eftersom den juridiske profession har en række vigtige roller at udføre inden for retssystemet, bliver også undersøgelser af selve den juridiske profession et vigtigt forskningsfelt.

Retssociologiens opgave er ikke at beskrive de enkelte regler eller organer i alle detaljer, men f.eks. at påvise generelle træk ved virkningerne af visse typer af regler og visse typer af institutioner. Faget får herved en international orientering, idet analyser af sådanne generelle retsfunktioner vil angå rettens rolle generelt og ikke alene dens rolle i enkelte lande.

Retssociologien kan også analysere generelle træk ved rettens historiske udvikling, og den nærmer sig her faget retshistorie.

Undervisningsform og omfang: Undervisningen udbydes på studiets 2. år, 3. semester med 90 timer (heraf 15 holdtimer)

Pensumbeskrivelse: Se den til enhver tid gældende undervisningsplan.

Eksamen: Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen. Eksamen afholdes i form af en skriftlig eksamen med en varighed på 6 timer, hvorunder der stilles spørgsmål i hvert af de tre delfag, der tildeles samme vægt. Samlet karaktervægt: 1,5 studieenheder. Det er tilladt at medbringe alle hjælpemidler, dog ikke tændt mobiltelefon.

Første eksamensforsøg i faget skal aflægges senest samtidig med indstilling til de sidste eksaminer på 3. år. For at bestå faget skal der mindst opnås karakteren 03.

Obligatorisk opgave

Formålet med opgaven er at give den studerende mulighed for at fordybe sig i og selvstændigt bearbejde en afgrænset juridisk problemstilling. Den studerende har

mulighed for at vælge mellem mindst 4 emner fordelt over fagområderne: Privatret, offentlig ret, kriminal- og procesret og de retsteoretiske fag.

Der udbydes minimum et emne bilagt relevant materiale fra hver af instituttets fire afdelinger. Opgaven skal kunne løses på grundlag af 1. og 2. års pensum suppleret med det bilagte materiale. Emnerne kan være tværfaglige, men skal stilles i fag eller fagområder, som de studerende har stiftet bekendtskab med under de første 2 studieår.

Den obligatoriske opgave afvikles som en 14 dages-eksamen. Emnerne med tilhørende bilag frigives i forbindelse med en fælles opgavevejledning, forestået af de opgaveansvarlige undervisere. Spørgsmål til uddybning af de enkelte opgaveemner skal stilles under fællesvejledningen. **Der gives ikke individuel vejledning.**

Den studerende skal vælge ét af de udbudte emner.

Opgaven må ikke overstige 15 normalsider (A4 sider à 2400 anslag). Opgaven skal afleveres **kl. 12.00** senest 14 dage efter, at opgaven er stillet. Sted for aflevering vil fremgå af opslag.

Ved aflevering af opgaven skal der forevises eksamensnummer. Opgaven skal påføres eksamensnummer og må **ikke** indeholde informationer om navn, årskortnummer, adresse eller andet, der kan identificere den studerende.

Opgaven stilles i juni måned med mulighed for omprøve i august. Opgaven, der vægter 1 studieenhed, bedømmes med karakteren bestået/ikke bestået. Desuden udfylder den interne bedømmer et evalueringsskema til hver studerende.

Deltagelse i omprøven kræver, at man har været tilmeldt den forudgående ordinære eksamen, og at man ikke består denne eksamen. Det er ikke muligt at gå direkte til en omprøve.

Første eksamensforsøg i den obligatoriske opgave skal aflægges senest samtidig med indstilling til de sidste eksaminer på 3. år.

Overgang fra bachelor- til kandidatuddannelsen

Omkring 1. maj og 1. december i det semester, hvor den studerende forventer at blive bachelor, skal den studerende på studenterselvbetjeningen <https://www.au.dk/da/> ansøge om optagelse på kandidatuddannelsen.

Når en studerende har gennemført bacheloruddannelsen og har opnået et gennemsnit på 6,0 uden oprunding, jf. § 8 i jurabekendtgørelsen, vil Eksamensadministrationen automatisk udskrive et bachelorbevis - også selv om nogle af karaktererne er 03 eller 5.

Hvis en studerende ønsker at forbedre eksaminer bestået med en karakter lavere end 6 - og stadig har resterende forsøg - skal han/hun **senest 8 dage** efter offentliggørelsen af den sidste karakter give besked til Studiekontoret via studenterselvbetjeningen om, at han/hun ønsker at forblive på bacheloruddannelsen for at forbedre karakterer under 6. Det samme gælder efter hver eksamen, så længe den studerende ønsker at forblive på bacheloruddannelsen for at forbedre karakterer under 6.

Når den studerende ikke længere ønsker at forbedre karakterer på bacheloruddannelsen, skal han/hun søge om optagelse på kandidatuddannelsen via studenterselvbetjeningen.

Hvis en studerende planlægger at følge fag på kandidatuddannelsen, mens bacheloruddannelsen færdiggøres, skal der søges om dispensation hertil ved Det juridiske Studienævn. En sådan dispensation kan dog alene gives i ét semester - og kun hvis bacheloruddannelsen er bestået (dvs. at alle karakterer skal være over 00 og gennemsnittet 6,0).

Spørgsmål vedrørende ovennævnte kan rettes til Studiekontoret, Frederik Nielsensvej 5, 8000 Århus C. tlf. 8942 1025.

Kandidatuddannelsen

Adgangskrav til kandidatuddannelsen er en juridisk bacheloruddannelse bestået med karakteren 6 uden oprunding, jf. § 8 i bekendtgørelse om uddannelsen i jura på universiteterne.

1. Generelt

- 1.1. Studienævnet udarbejder en kursusplan med de kursusfag, som afdelingerne udbyder på kandidatuddannelsen med angivelse af hvor mange studieenheder det enkelte kursusfag udgør, og hvornår det enkelte fag forventes udbudt. Kursusplanen gælder for ét semester, men der udarbejdes en **foreløbig** plan over de kursusfag, der planlægges udbudt i de følgende tre semestre.
- 1.2. Efter godkendelse fra studienævnet kan der i kursusplanen optages kursusfag, der kan sidestilles med de valgfri kursusfag, der udbydes af afdelingerne på Juridisk Institut.
- 1.3. Studienævnet har til opgave
 - a. at godkende kursusfag, der ikke er optaget i kursusplanen.
 - b. at godkende ikke-juridiske emner som grundlag for udarbejdelse af såvel den obligatoriske som de valgfri skriftlige afhandlinger.
 - c. at godkende pensum for alle obligatoriske og valgfri kursusfag.
- 1.4. Normaltimetallet for valgfri kursusfag, der udgør 1 studieenhed, er 40 konfrontationstimer. Et kursusfag med en varighed af 60 timer udgør 2 studieenheder, jf. § 10, stk. 1 i bekendtgørelse om uddannelser i jura på universiteterne.

2. Studieprogrammer

- 2.1. Et studieprogram sammensættes af kursusfag, der er optaget i kursusplanen. Når en studerende er optaget på et valgfrit kursusfag, udgør dette en bindende del af den studerendes studieprogram. Dispensation til ændring af studieprogrammet kan undtagelsesvis gives, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Ansøgning herom skal sendes til Det juridiske Studienævn.
- 2.2. Kursusfag, der ikke er optaget i kursusplanen, skal godkendes af studienævnet. Ved godkendelsen bestemmes, hvor mange studieenheder kursusfaget skal udgøre. Godkendelsen kan gøres betinget af nærmere bestemte krav til den studerendes studieprogram i øvrigt.
- 2.3. Praktikophold i udlandet af ca. 6 måneders varighed kan godkendes med vægten 1 studieenhed. Opholdet skal før afrejse forhåndsgodkendes af

studienævnet. Ved praktikopholdets afslutning skal der udarbejdes en ca. 5 siders skriftlig redegørelse for praktikopholdets studiemæssige relevans, som skal godkendes af den faglige vejleder for studerende på praktikophold. Arbejdsstedet skal fremkomme med en udtalelse om karakteren af arbejdet. Ansøgning om endelig godkendelse af praktikopholdet sendes til studienævnet vedlagt den skriftlige redegørelse og arbejdsstedets udtalelse.

- 2.4 Studieophold i udlandet skal forhåndsgodkendes af Det juridiske Studienævn. I ansøgningen om forhåndsgodkendelse skal det anføres, hvilket universitet man søger optagelse på, og hvor mange studieenheder man forventer at få meritoverført (max. 6 studieenheder). Når studieopholdet er afsluttet, kan der søges om endelig godkendelse af opholdet. Ansøgningen skal indeholde skriftlig dokumentation for de fag, man har bestået i udlandet samt information om, hvor mange studieenheder man ønsker at få meritoverført. Karakterer fra udlandet meritoverføres indtil videre med bestået/ikke bestået.

3. Skriftlige afhandlinger

- 3.1. Såvel den obligatoriske skriftlige afhandling efter bekendtgørelsen om jura på universiteterne § 10, stk. 1, nr. 4, som de valgfri skriftlige afhandlinger efter § 10, stk. 3, kan angå juridiske emner eller ikke-juridiske emner af nærliggende betydning for juridiske kandidaters virke, jf. § 11.
- 3.2. Afdelingslederne udpeger vejledere og kan eventuelt godkende eksterne lektorer som vejledere, hvis afdelingen ikke selv er i stand til at stille en vejleder til rådighed. Et juridisk emne skal godkendes af en af instituttets faste lærere eller eventuelt af en ekstern lektor, der er udpeget af afdelingen. Den eksterne lektor påtager sig ved godkendelsen at være vejleder ved udarbejdelse af afhandlingen. Afviser afdelingen at godkende den pågældende eksterne lektor som vejleder, falder godkendelsen bort.
- 3.3. Et ikke-juridisk emne skal godkendes af studienævnet. Godkendelsen kan gøres betinget af, at den studerende anviser en vejleder, som kan godkendes af studienævnet.
- 3.4. Så snart emnet er godkendt af vejleder, udfylder og underskriver den studerende og vejleder en gul registreringsblanket. Blanketter udleveres på Juridisk Ekspeditions kontor.
- 3.5. Den obligatoriske skriftlige afhandling skal omfatte 2 eller 3 studieenheder. Den studerende angiver skriftligt ved afhandlingens indlevering, om afhandlingen skal omfatte 2 eller 3 studieenheder. En afhandling kan omfatte en obligatorisk del på 2 eller 3 studieenheder og en valgfri del på 3 eller flere enheder. Det er imidlertid en forudsætning, at den obligatoriske del udgør en særskilt enhed, der kan karakterbedømmes.

Valgfri skriftlige afhandlinger kan omfatte fra 3 til 6 studieenheder. Den studerende angiver skriftligt ved afhandlingens indlevering, hvor mange studieenheder den skal omfatte.

NB: Omfanget af en afhandling **må ikke** overstige 25 normalsider (A4 sider à 2400 anslag) pr. studieenhed, eller hvis afhandlingen indleveres af flere studerende, 25 sider pr. studieenhed pr. studerende. Afhandlinger, der overstiger dette omfang, **afvises fra bedømmelse**. Studienævnet kan dog dispensere for **mindre** overskridelser af sidetallet.

3.6. Afhandlinger kan indleveres til bedømmelse når som helst efter den studerendes eget valg, men der vil ikke ske udpegning af censorer, og der kan ikke udstedes forhåndsgodkendelser i juli måned. Bacheloruddannelsen skal være bestået, før en afhandling kan indleveres til bedømmelse.

Afhandlingen skal indleveres i fire maskinskrevne eksemplarer, hvoraf ét eksemplar skal være uhæftet.

Ved indleveringen skal afhandlingen være ledsaget af et maskinskrevet resumé på maksimalt 20 linier indeholdende en beskrivelse af centrale emner og konklusioner i afhandlingen.

Afhandlingen skal endvidere være ledsaget af et resumé af maksimalt samme længde på engelsk eller et andet hovedsprog efter aftale med vejlederen. Resuméet indgår i helhedsvurderingen af afhandlingen.

Såfremt den studerende ønsker at udarbejde afhandlingen på andet sprog end dansk, skal der fremsendes ansøgning herom til studienævnet. Godkendelse skal indleveres sammen med afhandlingen. I forbindelse med sådanne afhandlinger afleveres et resumé på det pågældende fremmedsprog og på dansk.

3.7. Såvel obligatoriske som valgfri afhandlinger bedømmes individuelt, jf. § 17 i bekendtgørelse om uddannelser i jura på universiteterne. Er afhandlingen udarbejdet af flere studerende i fællesskab, skal den enkeltes bidrag klart kunne udskilles med henblik på individuel bedømmelse, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 3.

Afhandlingen bedømmes af den studerendes vejleder og en censor udpeget blandt medlemmerne af censorkorpset.

Den fastsatte karakter tillægges en vægt svarende til det antal studieenheder, som afhandlingen omfatter.

Senest to måneder efter indlevering af en afhandling skal bedømmelsen foreligge (juli måned udgår af beregningen).

3.8. Skriftlige afhandlinger er offentligt tilgængelige på Juridisk Bibliotek, medmindre den studerende samtidig med afhandlingens indlevering til bedømmelse skriftligt meddeler, at besvarelsen ønskes hemmeligholdt.

Alle afhandlinger skal dog være tilgængelige for instituttets fastansatte lærere, eksterne lektorer og studienævnet. Et register der indeholder

afhandlingernes titel findes på Juridisk Biblioteks hjemmeside/WebCat.

- 3.9 Hvert semester udbydes et antal dagskurser i introduktion til specialeskrivning for studerende på kandidatuddannelsen (se kursusplan).

4. De valgfrie kursusfag

- 4.1. Undervisningen i de valgfrie kursusfag på kandidatuddannelsen finder sted på hold. Holdene skal bestå af mindst 12 og så vidt muligt maksimalt 30 deltagere. Studienævnet kan efter høring af afdelingerne fastsætte et højere deltagerantal. Herefter fordeles holdpladser på overtegnede kursusfag i henhold til de under afsnit 5 fastsatte regler.

Studienævnet kan dispensere fra kravet om et minimalt deltagerantal på 12.

- 4.2. Pensum fastsættes af studienævnet efter indstilling fra afdelingerne, jf. kursusplanen for kandidatuddannelsen.
- 4.3. Undervisningen afsluttes med en mundtlig eller skriftlig eksamen efter studienævnets godkendelse.

Hvert kursusfag tillægges en karaktervægt svarende til det antal studieenheder, som kurset udgør.

Ved eksamen medvirker ministerielt beskikkede censorer.

5. Tilmeldings- og prioriteringsregler

- 5.1. Tilmelding til valgfri kursusfag finder sted på Juridisk Ekspeditionskontor, på Kandidatkontoret eller på internet.

Tilmeldingsfristen er:

Forårssemestret	1.-15. november
Efterårssemestret	1.-15. maj

Der kan **ikke** forventes dispensation fra disse frister.

- 5.2 Der anvendes en tilmeldingsblanket, på hvilken følgende oplysninger anføres:

- Navn, adresse, årskortnummer og eventuelt telefonnummer.
- Antal allerede erhvervede studieenheder og antal point.
- Valgfri kursusfag, som ønskes fulgt i det pågældende semester.

- 5.3. En studerende kan ved påbegyndelse af kandidatuddannelsen tilmelde sig maksimalt valgfri kursusfag med vægten 2 studieenheder i første semester og derefter maksimalt valgfri kursusfag med vægten 4 studieenheder pr. semester (dog maksimalt valgfri kursusfag med vægten 3 studieenheder i

1. tilmeldingsrunde). Reglen er indført i konsekvens af, at tilmelding til kursusfag forudsættes at finde sted i slutningen af et semester, hvor 3. års-studerende endnu ikke har bestået bacheloruddannelsen. Da der i princippet er fastsat en deltagerbegrænsning på kandidatuddannelsens kursusfag, og da der ikke kan aflægges eksamen i disse kursusfag før bacheloruddannelsen er bestået, har nævnet fundet det nødvendigt foreløbigt at begrænse valgfriheden på kandidatuddannelsens første semester. Tilmeldingen kan kun accepteres, hvis undervisnings-tidspunkterne for de valgte kursusfag ikke er sammenfaldende.

- 5.4. Tilmelding til valgfri kursusfag er bindende, og tilmelding til de mundtlige kursusfag er samtidig at betragte som tilmelding til eksamen ved kursets afslutning. Studerende som ønsker at udskyde eksamen har ret til at afmelde sig, men har den studerende én gang haft en holdplads på et kursusfag, vil vedkommende kun få lov til at følge undervisning i faget igen, såfremt der er ledige pladser på holdet. Se i øvrigt "Generelt om eksaminer" og under pkt. 5.5.

En studerende kan kun tilmelde sig det antal valgfri kursusfag, der er nødvendige for opnåelse af kandidatgraden.

Deltagelse på kursusfag på kandidatuddannelsen er normalt ikke forbundet med mødepligt, men mødepligt kan dog være fastsat af studienævnet.

- 5.5. Har en studerende ved en eksamen på kandidatuddannelsen fået karakteren 00, 03 eller 5, er den studerende berettiget til reeksamination ved næste ordinære eksamen i faget. Reeksamination i et fag forudsætter, at den studerende ikke har brugt alle tre eksamensforsøg. Studerende, der ønsker at udnytte muligheden for reeksamen i mundtlige kursusfag, skal udfylde og aflevere en eksamensændringsblanket på Juridisk Ekspeditionskontor eller Kandidatkontoret **senest den 24. marts for forårssemestret og senest den 24. oktober for efterårssemestret**. Studerende som ønsker at deltage i en reeksamen i skriftlige kursusfag, skal tilmelde sig i de fastsatte tilmeldingsperioder. Se i øvrigt "Generelt om eksaminer".

Eksamination vil altid foregå på baggrund af det aktuelle pensum i faget. Ukendskab til materiale, der er gennemgået under et kursusforløb, kan ikke påberåbes under eksamen.

- 5.5.1. Ved sygeeksaminer i kursusfag kan der som hovedregel ikke deltage andre end de studerende, der har fået bevilget sygeeksaminer.
- 5.5.2. Der afholdes ikke ekstraordinære skriftlige- og mundtlige kursusfags-eksaminer i fag, hvor faget forventes udbudt igen i et senere semester. Der kan dog dispenseres herfra, hvis den studerende bliver kandidat i den termin, hvor der ønskes en ekstraordinær eksamen, eller hvis tidspunktet for næste ordinære eksamen ikke er fastlagt.

- 5.6. De tilmeldte studerende optages på de valgfri kursusfag efter studieanciennitet på kandidatuddannelsen, det vil sige efter antal

erhvervede point. Hvis et kursus er overtegnet og flere studerende står lige med hensyn til antal point, sker fordelingen ved lodtrækning.

Regler for prioritering ved tildeling af plads på valgfri kursusfag:

Studerende på 1. semester tildeles 0 point
Studerende på 2. semester tildeles 1 point
Studerende på 3. semester tildeles 2 point
Studerende på 4. semester eller senere tildeles 3 point

En udskydelse af eksamen **i valgfri fag** vil - uanset grund - medføre tab af ½ point i studieanciennitet.

Karakteren 00 sidestilles med udskydelse af eksamen.
Sygeeksamen medfører ikke tab af point.
Ved orlov i et semester optjenes ikke point.

Studienævnet offentliggør ved opslag snarest muligt efter tilmeldingsfristens udløb, hvilke studerende, der er blevet optaget på de enkelte kursusfag.

- 5.7. Studerende, som på grund af prioriteringsreglerne ikke er blevet optaget på et kursusfag i 1. tilmeldingsrunde, kan tilmelde sig ikke-overtegnede kursusfag i 2. tilmeldingsrunde. Se gældende kursusplan for tidsfrister.
- 5.8. Fordeling af overskydende pladser på ikke-overtegnede kursusfag sker efter samme kriterier som i 1. tilmeldingsrunde.
- 5.9 De studerende må selv kontrollere, hvilke af de ønskede fag, de er optaget på. Da deltagerfortegnelser løbende ajourføres, må også de fag, man ikke blev optaget på efter 1. tilmeldingsrunde, kontrolleres.

Den deltagerfortegnelse, som offentliggøres i slutningen af januar og august er den endelige bindende meddelelse om optagelse på kursusfag.

- 5.10. Meddelelse om aflysning af et kursusfag vil blive offentliggjort på opslagstavlerne senest samtidig med opslag af deltagerfortegnelser. Der bliver således **ikke** givet individuel meddelelse til de studerende, der har tilmeldt sig aflyste kursusfag. Det er herefter de studerendes eget ansvar, at de bliver tilmeldt et andet kursusfag i stedet for det aflyste.

De studerende, som var tilmeldt det aflyste fag, tilmelder sig på Kandidatkontoret et nyt kursusfag på de samme betingelser, som var gældende ved den pågældende tilmeldingsrunde.

6. De obligatoriske kursusfag

- 6.1. Et kursus i skatteret og et kursus i civilproces svarende til i alt 2 studieenheder er en obligatorisk del af kandidatuddannelsen, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 3, jf. stk.1, samt særlig godkendelse fra Undervisningsministeriet.

Ved påbegyndelse af kandidatuddannelsen kan en studerende tilmelde sig valgfri kursusfag med vægten 2 studieenheder, jf. pkt. 5.3, men det er i øvrigt valgfrit, hvornår på kandidatuddannelsen den studerende deltager i eksamen i de obligatoriske kursusfag.

Skatteret

Fagbeskrivelse: Kurset omfatter den basale skatteret, det vil sige Indkomstskatte-systemets struktur og grundbegreber.

Indkomstopgørelsen for personer.

Den subjektive skattepligt for personer.

Undervisningsform og omfang: Kurset udbydes hvert semester i form af 40-50 forelæsnings timer.

Pensum: Se den til enhver tid gældende kursusplan

Eksamen: Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen.

Eksamensformen er skriftlig og har en varighed på 5 timer, og der stilles to opgaver, en almindelig opgave og en essay-opgave. Tilladte hjælpemidler er ukommenterede love og domssamlinger. Det er tilladt at påføre henvisninger (jf. og/eller cfr.) til lovsteder, domsafgørelser (dvs. Ugeskriftets årstal og side samt et enkelt stikord, f.eks. U 1939.267 - Gruesagen) og administrative udtalelser, men intet derudover givende fortolkningsbidrag. Det er ikke tilladt at medbringe pc eller tændt mobiltelefon. Karaktervægt: 1 studieenhed.

Civilproces

Fagbeskrivelse: Faget procesret (eller retspleje) behandler reglerne om domstolens organisation og deres virkemåde ved behandling og afgørelse af retstvister, hvilket i hovedsagen vil sige de formelle regler om sagsbehandlingen ved domstolen (ordinære domstole, fogedretter og skifteretter). Faget opdeles traditionelt i fire hovedemneområder: Civilproces, fogedret, skifteret og straffeprocess, hvoraf nu kun civilproces indgår som et selvstændigt element i den juridiske kandidatuddannelse. *Civilprocessen* omfatter reglerne om behandlingen af borgerlige sager ved de ordinære domstole (byret, landsret og højesteret), så som disse domstoles organisation og kompetence, hvem der kan optræde som parter i retssager, parternes beføjelser og rettergangsfuldmagt, hvilke tvister der overhovedet kan indbringes til afgørelse for domstolene, grundprincipperne for civilprocessen (forhandlingsmaksimen m.v.), bevislæren, de nærmere regler om sagens virkning (retskraft) etc. De fleste lovregler om civilproces findes i retsplejeloven.

Undervisningsform og omfang: Kurset i civilproces udbydes hvert semester i form af 40 forelæsnings timer.

Pensum: Se den til enhver tid gældende kursusplan.

Eksamen: Der afholdes ordinær sommer- og vintereksamen. Eksamensformen er skriftlig med almindelige opgaver og har en varighed på 4 timer. Tilladte hjælpemidler: Alle, dog ikke tændt mobiltelefon. Karaktervægt: 1 studieenhed.

Eksamenskarakterer på kandidatuddannelsen

Kursusfag og den obligatoriske afhandling er bestået med karakteren 03, såfremt gennemsnittet på kandidatuddannelsen uden oprunding er 6,0 eller derover.

4+4 ordningen for ph.d.-studerende

4 + 4 ordningen er oprettet for på et hensigtsmæssigt tidspunkt i kandidatstudiet at inddrage de studerende i en forskningsuddannelse. Ifølge bekendtgørelse nr. 114 af 8. marts 2002 om ph.d.-uddannelsen og ph.d.-graden skal studiet for ph.d.-studerende indskrevet før kandidateksamen, dvs. på 4 + 4 programmet, tilrettelægges således, at uddannelsesaktiviteterne i ph.d.-studiet giver mulighed for, at de studerende opnår den juridiske kandidatgrad efter 2 års studier.

Kravene for at opnå kandidatgraden i jura for ph.d.-studerende på 4 + 4 programmet er:

Den studerende har bestået et studieprogram svarende til 12 studieenheder, jf. bekendtgørelse nr. 1994.698 § 10.

En mundtlig eksamen skal være bestået inden udgangen af det andet år på ph.d.-studiet. Denne eksamen erstatter det skriftlige speciale. Eksamen er mundtlig og er baseret på den studerendes ph.d.-projekt eller dele heraf, der forventes at have samme omfang som et normalt speciale. Omeksamen/sygeeksamen kan afholdes, men denne skal være bestået senest 3 måneder efter den 1. eksamen. Ved eksamen deltager en ekstern censor, og 13-skalaen anvendes ved bedømmelsen. Denne eksamen har vægten 2 studieenheder.

Hvis det skriftlige speciale er afleveret inden indskrivning på 4 + 4 ordningen, bortfalder kravet om mundtlig eksamen med udgangspunkt i ph.d.-projektet.

I øvrigt henvises til den gældende ph.d.-studieordning for studerende på 4 + 4 ordningen.

Meritoverførsler

HA-jur.

For studerende, der optages på jurastudiet med en bestået HA-jur.-eksamen, gælder som udgangspunkt følgende regler:

- En studerende med en bestået HA-jur.-eksamen, der ønsker meritoverførsel af fagene dele af formueret og ret og samfund, skal søge studienævnet herom umiddelbart efter studiestart. Ansøgningen skal vedlægges dokumentation for bestået eksamen. Den studerende kan herefter påbegynde jurastudiet på bacheloruddannelsens 2. år, men kan ikke indstille sig til eksaminerne på 3. år af bacheloruddannelsen, før eksaminerne i fagene familie- og arveret og statsforfatningsret er bestået. Der stilles ikke krav om, at eksaminerne i familie- og arveret og statsforfatningsret skal aflægges i samme eksamenstermin.
- Det særlige beståelseskrav for eksaminer på bacheloruddannelsens 1. år (6,0 eller derover) opretholdes for studerende optaget på grundlag af en bestået HA-jur.-eksamen.
- Når en studerende med en bestået HA-jur.-eksamen har bestået den juridiske bacheloruddannelse og derefter bliver optaget på kandidatuddannelsen, kan der jf. gældende praksis søges om meritoverførsel af op til seks studieenheder på kandidatuddannelsen.
- Kandidatuddannelsen skal herefter bestå af mindst seks studieenheder, der ikke kan omfatte det obligatoriske kursusfag skatteret, men skal omfatte det obligatoriske kursusfag civilproces. Fire af de seks studieenheder skal angå juridiske emner. Den studerende kan vælge at indlevere en skriftlig afhandling.

Meritoverførsler på Åben Uddannelse

For studerende som har en HA-jur.- eller en cand.merc.jur.-eksamen, og som søger optagelse på jurastudiets bacheloruddannelse under Lov om Åben Uddannelse, gælder følgende praksis:

Man kan påbegynde studiet på 3. semester af 1. år af bacheloruddannelsen og følge fagene Familie- og arveret og Statsforfatningsret. Ansøgning om meritoverførsel af fagene Dele af formueret og Ret og samfund skal ske til studienævnet umiddelbart efter optagelsen. Ansøgningen skal vedlægges dokumentation for beståede eksaminer.

Er man selvstuderende under Lov om Åben Uddannelse kan studienævnet ikke meritoverføre fag eller eksaminer til den juridiske bacheloruddannelse.

Jurastuderende på Københavns Universitet og på Åben Uddannelse, der har bestået 1. år af bacheloruddannelsen, optages på fuldtidsuddannelsen efter

reglerne om indskrivning af studerende uden om den koordinerede tilmelding. Ved overflytning til fuldtidsstudiet tager Studienævnet i hvert enkelt tilfælde stilling til, hvilke fag der kan meritoverføres. Studerende på Åben Uddannelse, som har en kandidatgrad fra et andet studium, kan dog ikke optages på bacheloruddannelsen på fuldtidsstudiet.

Meritoverførsler generelt

Studienævnet tager i hvert enkelt tilfælde konkret stilling til, hvorvidt fag fra andre uddannelser kan meritoverføres til den juridiske bachelor- eller kandidatuddannelse.

Generelt om eksaminer

Der udleveres ved studiestart en særlig folder om eksamensregler. Samtidig kan du også se reglerne på www.au.dk/da/56-02.htm
Nedenstående er blot en fremhævelse af særlige problemer.

Tilmelding til eksamen

Vedrørende bacheloruddannelsen: På 1., 2. og 3. år skal den studerende selv tilmelde sig mundtlige og skriftlige eksaminer inden for de tilmeldingsfrister, der fremgår af den gældende undervisningsplan og opslagstavlerne.

Særligt vedrørende 1. år af bacheloruddannelsen

Tilmelding til eksamen på 1. år af bacheloruddannelsen skal ske samlet første gang man indstiller sig til eksamen efter 2. semester. **Konsekvensen af en manglende tilmelding efter 2. semester – eller afmelding uden dispensation - vil være, at den studerende udskrives fra universitetet, jf. eksamensbekendtgørelsens § 14.**

Vedrørende kandidatuddannelsen: Tilmelding til skriftlige eksaminer på kandidatuddannelsen **foregår i perioden 1. – 24. marts (sommer) og 1. – 24. oktober (vinter)**. Tilmelding til mundtlige eksaminer sker ved optagelse på kursusfag. Se i øvrigt pkt. 5.5. under kandidatuddannelsen.

Vedrørende PC eksamen: Der henvises til Universitetets generelle regler om PC eksamen på internettet: www.au.dk/da/56-05.htm

Afmelding af eksamen

Ved de skriftlige eksaminer på bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen kan man afmelde sig senest 7 dage før eksamen i faget. Ved de mundtlige eksaminer på bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen kan man afmelde sig senest 7 dage før **første eksaminationsdag** i faget.

Særligt vedrørende 1. år af bacheloruddannelsen

Afmelding af det første eksamensforsøg på 1. år af bacheloruddannelsen kan kun ske, såfremt man har fået dispensation. **Konsekvensen af en manglende tilmelding efter 2. semester – eller afmelding uden dispensation - vil være, at den studerende udskrives fra universitetet, jf. eksamensbekendtgørelsens § 14.**

Særligt vedrørende 3. år af bacheloruddannelsen

I forbindelse med den **første indstilling** til eksamen i "blokkene" formueret 1/ formueret 2 og mundtlig forvaltningsret/skriftlig forvaltningsret på 3. år af bacheloruddannelsen skal man afmelde begge fag inden for den pågældende blok senest 7 dage før den første eksamensdag.

Udeblivelse fra eksamen eller for sen afmelding af eksamen: Betyder, at man har brugt ét eksamensforsøg i faget.

Deltagelse i eksamen

Alle skriftlige eksaminer besvares anonymt under nummer. **Ca. to uger** før hver ordinær eksamen vil den studerende fra Eksamensadministrationen få tilsendt et eksamensnummer, som skal fremvises for at få adgang til eksamenslokalet.

Eksamenskarakterer

Eksamenskarakterer oplyses ikke telefonisk. Eksamenskarakterer er som hovedregel tilgængelige på "*selvbetjening for studerende*" på adressen:

<https://www.au.dk/da/> eller på Det samfundsvidenskabelige Fakultets hjemmeside i ugen efter karakteropslag på følgende adresse:

<http://www.samfundsvidenskab.au.dk/eksamen/default.htm>

Sygeeksamen

Ved sygdom under eller i forbindelse med en eksamen kan der bevilges sygeeksamen.

Opstår sygdom forud for en eksamen, må den studerende - eventuelt i samråd med en læge - vurdere, om sygdommen eller eventuel medicinsk behandling heraf vil forhindre ham/hende i at gennemføre eksamen på en tilfredsstillende måde. Er det tilfældet, indgives ansøgning om sygeeksamen bilagt lægeattest til Det juridiske Studienævn snarest og senest umiddelbart efter, at den pågældende eksamen har været afholdt. Har den studerende valgt at påbegynde eksamen på trods af sygdommen, men må opgive at gennemføre eksamen, kan bevilling af sygeeksamen **ikke** påregnes.

Opstår akut sygdom under en eksamen, og må en studerende som følge heraf opgive at gennemføre eksamen, skal eksamensvagten underrettes om sygdommen, inden den studerende forlader eksamenslokalet. Ansøgning om sygeeksamen bilagt lægeerklæring indhentet på eksamensdagen indleveres herefter snarest til Det juridiske Studienævn.

Ansøgning om sygeeksamen skal altid vedlægges en lægeerklæring. Erklæringen skal bygge på en lægelig undersøgelse, og det skal fremgå af erklæringen, at den studerende har været til stede personligt i lægens konsultation, eller at lægen har tilset den studerende i hjemmet, og at han/hun ifølge lægens skøn ikke har kunnet deltage i den pågældende eksamen. **Telefonisk indhentede lægeerklæringer / sygemeldinger** - samt erklæringer indhentet efter eksamensdagen - kan normalt ikke danne grundlag for bevilling af sygeeksamen.

En lægeerklæring er en nødvendig, men ikke altid tilstrækkelig forudsætning for bevilling af sygeeksamen. Det juridiske Studienævn afgør på grundlag af de foreliggende helbredsoplysninger i hver enkelt tilfælde, om sygeeksamen skal bevilges. Nævnet kan anmode den studerende om supplerende oplysninger, herunder eventuelt supplerende lægeerklæringer, men nævnet kan ikke påtage sig at rette henvendelse til den pågældende læge

Sygeeksamen efter omprøve: Sygeeksamen efter omprøven i august afholdes

ved førstkommande vintereksamen. Dette gælder dog ikke for obligatorisk opgave og strafferet/straffeproses på 2. år, hvor sygeeksamen først afholdes ved næste ordinære sommereksamen. Sygeeksamen efter vintereksamen på 1. år og efter vintereksamen i formueret på 3. år af bacheloruddannelsen afholdes ved den kommende ordinære sommereksamen.

Omprøver

Deltagelse i en omprøve kræver, at man har været tilmeldt den forudgående ordinære eksamen, og at man enten ikke består denne eksamen, eller har opnået karakterer under 6. Det er ikke muligt at gå direkte til en omprøve, med mindre man har fået dispensation af studienævnet.

Hjælpemidler

Det er forskelligt, hvilke hjælpemidler, det er tilladt at medbringe til eksamen. Dette er særligt bestemt for de enkelte fag og eksaminer. De nærmere regler for anvendelse af PC ved eksamen fremgår af universitetets generelle regler, som kan ses på internettet: www.au.dk/da/56-05.htm.

Studieegnethedsprøven efter 1. år af bacheloruddannelsen

For at bestå studieegnethedsprøven skal man i fagene dele af formueret, familie- og arveret og statsforfatningsret opnå karakteren 6. Hvis en studerende efter brug af tre eksamensforsøg har bestået to af fagene og har opnået karakteren 5 i det tredje fag, kan studienævnet give dispensation til, at den studerende kan fortsætte studiet med den ikke-beståede karakter. Studienævnet kræver som udgangspunkt følgende tre betingelser opfyldt for at bevilge dispensation fra studieegnethedsprøven:

- Karaktererne i de beståede fag på 1. år af bacheloruddannelsen skal samlet give mindst 24.
- Karaktererne i de to beståede dogmatiske fag skal samlet give mindst 16.
- Ingen af karaktererne i de to beståede dogmatiske fag må være under karakteren 7.

Eksamenskrav

Eksamenskravene til de enkelte eksaminer og deleksaminer under den juridiske kandidatuddannelse fremgår af bekendtgørelse nr. 698 af 21. juli 1994 og den til enhver tid gældende studieordning. Pensum i de enkelte fag og fagelementer - som løbende ændres - fremgår, jf. studieordningens henvisning, af den seneste undervisnings- og kursusplan. I overensstemmelse med studienævnets praksis indeholder undervisnings- og kursusplanen ikke de generelle oplysninger om, hvorvidt eksaminer eller deleksaminer i et fag forudsætter kendskab til og anvendelse af pensum fra andre fag eller fagelementer. Oplysning herom findes i bekendtgørelse og studieordning. Det skal yderligere understreges, at pensumændringer kun er gældende, når de enten fremgår af undervisnings- og

kursusplanen eller af studienævnets officielle opslag. Tilkendegivelser herom fra faglærere eller afdelinger ved opslag eller på anden vis kan ikke påberåbes som grundlag for eksamensklager m.v.

Stave- og formuleringsevne ved skriftlige eksaminer og skriftlige arbejder

Ved skriftlige arbejder afspejler den faglige bedømmelse typisk den sproglige klarhed og sikkerhed, hvormed den faglige substans fremstilles. Ved den obligatoriske opgave på 4. semester, skriftlige eksaminer og ved afhandlinger på kandidatuddannelsen kan den sproglige klarhed og sikkerhed i grelle eller meget strålende tilfælde tillægges en direkte selvstændig betydning for bedømmelsen.

Brug af tre eksamensforsøg

Studerende har tre eksamensforsøg til hver eksamen på studiet – dog kun hvis der ikke er opnået en karakter på 6 eller derover ved et tidligere forsøg. Forsøg aflagt under eventuelle tidligere indskrivninger på andre universiteter eller under Lov om Åben Uddannelse tæller med i disse tre eksamensforsøg.

Bindende meddelelsesmidler

Opslagstavlerne uden for Juridisk Ekspeditionskontor (340/134) samt uden for studienævnssekretariatet (340/128, 130 og 132) er sammen med glasskabet ved hovedindgangen til bygning 340 det eneste bindende meddelelsesmiddel på Juridisk Institut. Alle ændringer og meddelelser annonceres her.

Generelt om dispensationer

Studienævnet kan dispensere fra de i studieordningen fastsatte regler i det omfang, det er foreneligt med bekendtgørelse nr. 698 af 21. juni 1994 om uddannelser i jura på universiteterne og bekendtgørelse nr. 1021 af 20. november 2000 om eksamen ved visse videregående uddannelser under Undervisningsministeriet (med senere ændringer).

Ansøgning om dispensation fra de almindelige gældende regler, herunder f.eks. om sygeeksamen, om meritoverførsel, om særlige eksamensvilkår, om tilladelse til et 4. eksamensforsøg m.v., indsendes skriftligt til studienævnet bilagt eventuel, relevant dokumentation.

Afgørelser, der er begrundet i faglige vurderinger, eller som vedrører administrative forhold, træffes endeligt af Studienævnet. Afgørelser angående retlige spørgsmål kan efter universitetslovens § 11 indbringes for Dekanen for Det samfundsvidenskabelige Fakultet. Stadfæster dekanen studienævnets afgørelse, kan klagen videresendes til rektor, der enten kan ændre afgørelsen eller videresende sagen til undervisningsministeriet.

Ikrafttræden

Studieordningen er gældende fra 1. september 2003 og erstatter tidligere studieordninger.

Dog gælder studieordningen af 1987 (som redigeret i efteråret 1994) stadig for studerende, som påbegyndte 2. år af bacheloruddannelsen senest i forårssemestret 1998.

Studieordningen findes på internettet på: <http://www.jura.au.dk/studieor.htm>

Dispensation fra bekendtgørelse nr. 698 af 1994 om uddannelser i jura på universiteterne, som Undervisningsministeriet har godkendt ved skrivelse af 15. maj 1997.

I § 6, stk. 2, indføres som nr. 4: "En obligatorisk emnerapport".

I § 10, stk. 1, nr. 2, erstattes "økonomi" med "civilproces".

I § 16 erstattes "økonomi" med "civilproces".

I § 19, stk. 1, nr. 3, ændres 1. pkt. til følgende formulering: Karaktererne i de fag, der er nævnt i § 6 stk. 2, nr. 1, vægtes 4½, karaktererne i de fag, der er nævnt i § 6, stk. 2, nr. 2 vægtes 3½"

I § 19, stk. 1, tilføjes efter nr. 3 som nr. 3a: "Prøven nævnt i § 6, stk. 2, nr. 4, vægtes 1".

Udgivet af: Det juridiske Studienævn
Aarhus Universitet

Tryk: Juridisk Institut
Aarhus Universitet
07/03/800